

Suggerències per als
educadors sobre
l'ús del Joc de Pistes

Manolo Valdés

Escultures monumentals

El joc de pistes que acompanya l'exposició *Manolo Valdés. Escultures monumentals* està dissenyat per estimular l'observació i la capacitat deductiva dels alumnes mitjançant una sèrie d'enigmes que els permetran conèixer diversos aspectes del treball de l'artista, i també conceptes generals propis de l'art contemporani.

Com pot utilitzar el joc de pistes amb el seu grup?:

- Durant la visita a l'exposició, organitzen xicotets grups de treball perquè resolguen junts els enigmes.
- El joc està estructurat en quatre apartats. És aconsellable que, després de la realització de les activitats proposades a cada apartat, reunisca tot el grup perquè posen en comú tot el que hi han descobert.
- A continuació trobarà suggeriments per aprofundir en cada tema i suscitar el diàleg i la reflexió en grup.
- Li facilitem també propostes per a un treball posterior opcional a l'aula.

Conceptes per desenvolupar a partir del joc de pistes

Introducció.

Les petjades del temps i del procés

Convidem els alumnes a observar i tocar les escultures. Què podem extreure d'aquesta experiència?

L'interès per la matèria, la textura i la superfície sempre ha estat molt present en l'obra de Valdés. Ja des de la seua primera etapa informalista, en què es va sentir atret pels materials de rebuig, Valdés concedeix especial importància a la «pell» de les seues escultures.

En les obres que veiem a l'exposició, podem tractar este aspecte a partir de dos punts de vista:

- **La petjada del procés**, és a dir, l'interès de l'artista per deixar visible el procés de realització de la peça. Per exemple, en el cas de les peces de bronze, s'aprecien les petjades del modelatge inicial en fang. Fem notar esta qüestió al grup i els plantegem: què ens hi vol mostrar realment l'artista: el procés tècnic o la seua pròpia petjada?
- **La petjada del temps**. Les escultures semblen deteriorades per la intempèrie i el pas del temps. Podem reflexionar amb els alumnes sobre què pot motivar un artista a crear peces que sembein antigues, deteriorades, que tinguen una història... En què vol fer-nos pensar Valdés? Què aporta el pas del temps a un objecte?

1

Copiar o interpretar? Apropiar-se de l'obra d'un altre artista

Molts artistes contemporanis s'han inspirat en conegudes obres de la història de l'art per recrear-les amb un nou punt de vista. Plantegem al grup si en coneixen altres exemples. Es tracta d'un recurs molt utilitzat també en publicitat. Analitzem junts els exemples que apareixen en el joc de pistes. Quin tipus d'interpretació ha fet cada artista en cada cas?

2

La interpretació de Valdés: MENYS ÉS MÉS I CÒPIES EN SÈRIE

Al 1964 Valdés va formar, amb Joan Toledo i Rafael Solbes, el grup Equip Crònica. Durant disset anys l'Equip Crònica va introduir a Espanya un nou llenguatge artístic proper al moviment pop que combinava el compromís social i polític amb la ironia i l'humor. L'Equip Crònica va reinterpretar conegudes obres d'art, entre les quals Las Meninas. Valdés ha dut a terme nombroses versions pictòriques i escultòriques de la infanta Margarida i la reina Marianna al llarg de la seua trajectòria.

Valdés interpreta estes figures i les redueix a les seues formes bàsiques. Conceptes que es deriven d'este mètode:

- **L'economia de mitjans** o expressar el màxim amb el mínim de recursos i reduir les formes a les seues línies essencials. En eliminar els detalls i tot el que hi és superflu o anecdòtic, el personatge es converteix en un prototip, en un model que sembla «actualitzat». Què ens diu Valdés de nou del personatge?
- Seguint amb el mateix tema, en el cas de l'*Odalisca* pot comentar-se la **metonímia**, el recurs literari que consistix a denominar o mostrar una part com si es tractàs del tot, ja que el seu rostre suggerix tota la figura recolzada.
- Reproduir este model **en sèrie** aporta noves sorpreses. Les figures resulten encara més enigmàtiques. Què ens suggerix la idea de sèrie en la nostra societat actual? En què vol fer-nos pensar l'artista?

3

Un model, molts personatges: explicar una idea per mitjà d'un símbol

Les figures de Valdés guarnides amb "barrets" aprofundixen en la idea d'un model en sèrie però identificat de manera individual amb un element propi. El mateix artista explica que pretén provocar un contrast entre el rostre anònim i estàtic i el dinamisme de l'exuberant ornament.

Plantegem al grup la pregunta: què diferencia estes figures d'un retrat convencional? De fet, podem treballar l'atribució d'identitat a través d'un símbol. No es tracta d'un retrat realista ni psicològic sinó conceptual, ja que se suggerix una identitat mitjançant la representació d'un element abstracte que simbolitza una idea o qualitat.

4

Dimensió colossal: variació d'escala com a recurs expressiu

L'escala té un paper destacat en la nostra percepció de les escultures de Valdés. A partir de l'aspecte monumental de les peces podem parlar de:

- **L'escala com a recurs expressiu.** Augmentar o disminuir la grandària d'un element quotidià és un recurs utilitzat per molts artistes contemporanis per plantejar-nos **noves perspectives i punts de vista de la realitat**. Demanem als alumnes que imaginem exemples de canvis d'escala al seu entorn i com canviaria la nostra percepció del món amb estos canvis.

